Ympäristövalvonnan maksullisuus ympäristönsuojelu- ja jätelaissa (HE 84/2017 vp)

Kuntien ympäristönsuojeluviranomaisen toiminnan kattaminen asiakasmaksuilla

Eduskunnan ympäristövaliokunta
27.9.2017, Miira Riipinen

Ympäristönsuojeluviranomaisen työajan jakautuminen vuonna 2017
(pysynyt ennallaan)

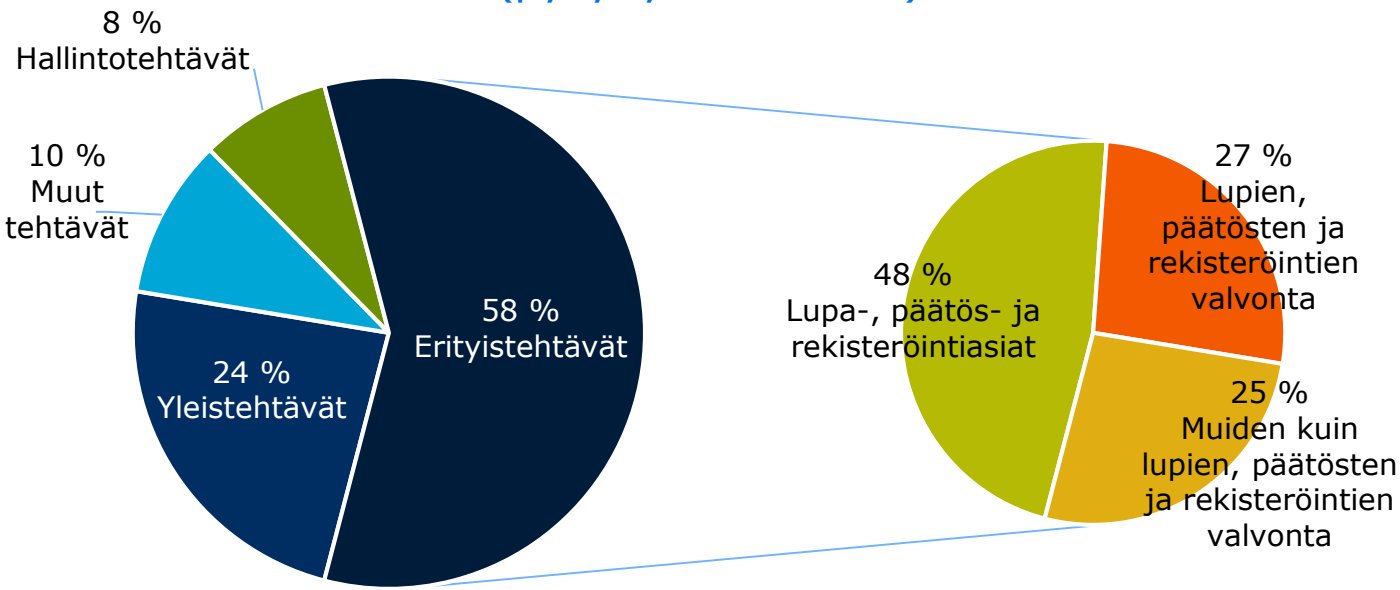

Myönteistä

- Kuntien ja Kuntaliiton aloitteita ja näkemyksiä huomioitu (ehdotukset nk. miljardisäästötalkoisiin)
- Kuntien mahdollisuuksia periä valvonnasta maksuja lisätään
  - » Nyt toimintakate vain noin 20 %
  - » Toimintaan lukeutuu valvonnan ohella maksuton neuvonta, ympäristönsuojelun edistäminen ja tilan seuranta
- Parantaa pitkällä aikavälillä hieman valvontatyön resursointia (ellei YSL uudistuksilla kumota tätä vaikutusta)

Lisättävä

- Kunnille mahdollisuus periä maksu
  - » Onnettomuus-, haitta- ja rikkomustilanteissa tehtävistä tarkastuksista vaikka se ei johtaisi määräykseen, kehotuksen tai kieltoon
  - » Elyjen ja kuntien rinnakkaiselle valvontavastuulle kuuluvasta valvonnasta (yhteydenotot usein ensin kuntaan)
  - » Muustakin kuin päätöksillä tehtävästä pilaantuneiden maiden valvonnasta

Muita huomioita

- Uusi tehtävä: Valvontasuunnitelma myös jätelain 100 §:n mukaisten rekisteröitävien kohteiden valvonnasta
  - » Ei käytännön muutosta, pääsääntöisesti ovat jo kuntien valvontasuunnitelmissa
  - » Hyvä, että valvontaa voidaan jatkossa kattaa maksuilla
- Esitys: uudet maksut mahdollistavat riskiperusteisen valvonnan (ei valvota vain maksullisia kohteita (?!)):
  - » Kunnissa eivät maksut tähänkään asti ole ohjanneet valvontaa, valvotaan paitsi suunnitelman mukaisia kohteita myös akuutteja haittatilanteita.
- Erityisesti jätelain osalta maksukertymäarvio karkea ja ylimitoitettu (2,4-4,8 milj €)
  - » Kuntien valvontakohteista valtaosa mikroyrityksiä, maksut kohtuullistettava
    -> ei mahdollisuutta täyskatteisuuteen
  - » Kunnat myös itse maksavat valvonnasta
- Maksujen täysimääräinen kerääminen ja muun jatkuvasti uudistuvan ympäristölainsäädännön toimeenpano edellyttää koulutusta ja muun asiantuntijatuen antamista kunnille.

Menneiden ja tulevien muutosten vaikutuksia

- Maksullisesta ennakkovalvonnasta luopuminen lisää verovaroin toteutettavaa jälkivalvontaa (YSL sujuvoittaminen)
- Viranomaisen neuvontavelvoitteen laajentaminen, hankkeiden koordinointi ovat kustannuksia aiheuttavaa lisätyötä viranomaiselle (YSL ja yhden luukun hanke)
- Tavoitteet siirtää luvitusta ja valvontaa valtiolta kuntaan (esim. maatalous) – noudatettava rahoitusperiaatetta
- Tehokas laillisuusvalvonta lisää muun valvonnan uskottavuutta, vähentää sen tarvetta
  - » Poliisin, syyttäjän ja ympäristönsuojeluviranomaisen yhteistyö ympäristörikosasioissa tärkeää